

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 22 grudnia 2004 r.

w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych

Na podstawie art. 6zn ust. 2 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641 i Nr 273, poz. 2703) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa rodzaje środków przymusu bezpośredniego, do których stosowania są uprawnieni funkcjonariusze celni, szczegółowe wa-

runki i sposoby ich użycia, a także tryb wyposażania funkcjonariuszy celnych w te środki.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenie „właściwy organ celny” oznacza dyrektora izby celnej, w której funkcjonariusz celny, stosujący środek przymusu bezpośredniego, pełni służbę.

§ 3. 1. Środki przymusu bezpośredniego, zwane dalej „środkami przymusu”, powinny być stosowane przez funkcjonariuszy celnych w taki sposób, aby osią-

gnięcie podporządkowania się poleceniom wydanym na podstawie prawa albo skuteczne odparcie bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza celnego lub mienie powodowało możliwie najmniej szłą dolegliwość.

2. Można stosować jednocześnie więcej niż jeden środek przymusu, o których mowa w § 6 ust. 1.

3. Odstępuje się od stosowania środków przymusu, gdy osoba, wobec której zastosowano te środki, podporządkowała się wydanym poleceniom.

§ 4. 1. Jeżeli następstwem zastosowania środka przymusu jest uszkodzenie ciała albo innego rodzaju zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka, funkcjonariusze celni są obowiązani natychmiast udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zapewnić pomoc lekarską.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, oraz gdy w wyniku zastosowania środka przymusu nastąpiła śmierć człowieka lub szkoda w mieniu, funkcjonariusze celni są obowiązani:

- 1) zabezpieczyć ślady na miejscu zdarzenia i nie dopuścić osób postronnych na to miejsce;
- 2) ustalić świadków zdarzenia, jeżeli jest to możliwe w zaistniałych okolicznościach;
- 3) niezwłocznie powiadomić przełożonego, najbliższą jednostkę Policji, a w przypadku działań w strefie nadgranicznej — również najbliższą jednostkę Straży Granicznej.

3. Pomoc lekarską zapewnia się zawsze kobiecie ciężarnej, wobec której zastosowano środek przymusu, o ile ciąża jest widoczna lub kobieta złożyła stosowne oświadczenie.

§ 5. 1. O każdym przypadku użycia środka przymusu funkcjonariusz celny jest obowiązany niezwłocznie powiadomić właściwy organ celny, w formie notatki służbowej, za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego.

2. Notatka, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie stanowiska służbowego, stopnia, imienia i nazwiska funkcjonariusza celnego oraz jednostki, w której pełni służbę;
- 2) określenie czasu i miejsca użycia środka przymusu;
- 3) opis sytuacji poprzedzającej użycie środka przymusu i sposobu postępowania przy użyciu środka przymusu;
- 4) dane identyfikacyjne osoby, wobec której użyto środka przymusu, określenie skutków użycia środka przymusu oraz sposobu udzielenia pomocy

w przypadku uszkodzenia ciała albo innego rodzaju zagrożenia dla życia lub zdrowia tej osoby;

- 5) dane identyfikacyjne ustalonych świadków zdarzenia;
- 6) określenie godziny i trybu powiadomienia jednostki Policji i jednostki Straży Granicznej oraz wskazanie sposobu udzielenia pomocy przez te jednostki.

3. Do obowiązków właściwego organu celnego należy:

- 1) ustalenie, czy użycie środka przymusu nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 2) podjęcie działań mających na celu wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, w przypadku ustalenia, że użycie środka przymusu było niezgodne z obowiązującymi przepisami;
- 3) powiadomienie prokuratora rejonowego, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w wyniku użycia środka przymusu zostało popełnione przestępstwo, oraz w każdym przypadku śmierci człowieka lub doznania rozległych obrażeń ciała.

Rozdział 2

Rodzaje oraz szczegółowe warunki i sposoby stosowania środków przymusu

§ 6. 1. Funkcjonariusze celni są upoważnieni do stosowania następujących rodzajów środków przymusu:

- 1) siły fizycznej w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku;
- 2) indywidualnych technicznych środków i urządzeń przeznaczonych do obezwładniania i konwojowania, w postaci kajdanek, prowadnic, siatek obezwładniających, patek wielofunkcyjnych, paralizatorów elektrycznych;
- 3) indywidualnych chemicznych środków przeznaczonych do obezwładniania osób, w postaci ręcznych miotaczy gazowych;
- 4) ogólnych technicznych środków i urządzeń przeznaczonych do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych i innych środków przewozowych, w postaci kolczatek drogowych lub przedmiotów ustawionych jako oznakowane przeszkody oraz urządzeń służących do unieruchomienia kół pojazdów, zwanych dalej „blokadami”.

2. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób o widocznym kalectwie lub w podeszłym wieku oraz osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 13 lat, można stosować siłę fizyczną wyłącznie w postaci chwytów obezwładniających.

§ 7. 1. Przed użyciem środka przymusu, jeżeli okoliczności faktyczne to umożliwiają, funkcjonariusz celny jest obowiązany podjąć próbę osiągnięcia podpo-

rządkowania swoim poleceniom osoby wzywanej przez stanowczą perswazję słowną lub demonstrację możliwości użycia środków przymusu, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 i 3.

2. Bezpośrednio przed zastosowaniem środka przymusu należy wezwać osobę niepodporządkowaną się wydanym poleceniom do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzić o zamiarze użycia środka przymusu.

3. Jeżeli, w ocenie funkcjonariusza celnego, zwłoka w zastosowaniu środka przymusu groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego, należy odstąpić od podejmowania próby, o której mowa w ust. 1, oraz od czynności określonych w ust. 2.

§ 8. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia, o którym mowa w § 3 ust. 1.

2. Używając siły fizycznej nie wolno zadawać uderzeń, chyba że funkcjonariusz celny działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie, zdrowie ludzkie lub mienie.

§ 9. 1. Kajdanki lub prowadnice można stosować w celu udaremnienia ucieczki osoby albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi.

2. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu, a osobie zachowującej się agresywnie — z tyłu.

3. Nie stosuje się kajdanek wobec osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 17 lat.

4. Jeden z uchwytów prowadnicy zakłada się na rękę osoby prowadzonej, drugi uchwyt osoba prowadząca trzyma w rękę lub zakłada na swoją rękę.

5. Kajdanki i prowadnice zdejmuje się niezwłocznie po ustaniu przyczyn, dla których ten środek został zastosowany.

§ 10. 1. Siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osoby, która swoim zachowaniem stwarza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się nieskuteczne.

2. Siatkę obezwładniającą można stosować także w celu udaremnienia ucieczki osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa albo w pościgu za tą osobą.

3. Zaprzestaje się stosowania siatki obezwładniającej niezwłocznie, jeżeli ustały przyczyny, dla których ten środek został zastosowany.

§ 11. 1. Pałka służbowa wielofunkcyjna może być stosowana w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;

- 2) pokonywania czynnego oporu;

- 3) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Nie wolno stosować pałki wobec osób stawiających bierny opór, chyba że zastosowanie siły fizycznej okazało się bezskuteczne.

3. Zabrania się:

- 1) zadawania uderzeń i pchnięć pałką w głowę, szyję, brzuch oraz nieumięśnione i szczególnie wrażliwe części ciała, a także stosowania na te części ciała blokady i zakładania dźwigni;

- 2) zadawania uderzeń rękojęścią pałki;

- 3) stosowania pałki wobec osób, w stosunku do których użyto kajdanek, prowadnic i siatek obezwładniających.

4. Wolno zadawać uderzenia i pchnięcia pałką we wszystkie części ciała w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie własne lub innej osoby.

§ 12. 1. Paralizator elektryczny można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;

- 2) pokonywania czynnego oporu;

- 3) przeciwdziałania niszczeniu mienia;

- 4) udaremnienia ucieczki osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa albo w pościgu za tą osobą.

2. Przy stosowaniu środka przymusu, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić jego właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

§ 13. 1. Ręczny miotacz gazowy można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;

- 2) pokonywania czynnego oporu;

- 3) udaremnienia ucieczki osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa albo w pościgu za tą osobą.

2. Przy stosowaniu środka przymusu, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić jego właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

§ 14. 1. Kolczatka drogowa lub inne przeszkody umożliwiające zatrzymanie pojazdu mechanicznego mogą być stosowane w przypadku, gdy osoba prowadząca pojazd nie zatrzymała się, pomimo sygnału do zatrzymania, wydanego w celu realizacji zadań ustawowych oraz w sposób zrozumiały i widoczny dla kierowcy zatrzymywanego pojazdu przez umundurowanego funkcjonariusza celnego, znajdującego się w pobliżu oznakowanego pojazdu Służby Celnej.

2. Kolczatki drogowej nie stosuje się do zatrzymania pojazdów jednośladowych.

3. O zamiarze zastosowania kolczatki drogowej albo innej przeszkody umożliwiającej zatrzymanie pojazdu mechanicznego lub innego środka przewozowego należy zawiadomić najbliższą jednostkę Policji oraz izbę celną, na której terenie zastosowany zostanie ten środek przymusu, a w przypadku działań w strefie nadgranicznej — również najbliższą jednostkę Straży Granicznej.

4. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej przeszkody należy poprzedzić wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach na odległość nie mniejszą niż 100 m od kolczatki lub innej przeszkody oraz sygnałem zatrzymania, podanym przez umundurowanego funkcjonariusza celnego, znajdującego się w pobliżu oznakowanego pojazdu Służby Celnej.

5. Jeżeli ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi potrzeba natychmiastowego zatrzymania pojazdu mechanicznego lub innego środka przewozowego, a zawiadomienie, o którym mowa w ust. 3, jest niemożliwe, należy:

- 1) stosować tryb postępowania określony w ust. 4;
- 2) niezwłocznie po ustąpieniu przyczyny zawiadomić organy wymienione w ust. 3.

6. W przypadku blokowania przejazdu oznakowanym pojazdem służbowym Służby Celnej z włączonymi sygnałami świetlnymi można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

§ 15. 1. Blokadę mogą być stosowane w przypadkach, gdy:

- 1) istnieje uzasadnione podejrzenie, że w pozostawionym pojeździe mogą znajdować się towary wprowadzone na obszar celny Wspólnoty Europejskiej, przewożone przez ten obszar lub przeznaczone do wywozu, w sposób niezgodny z prawem;
- 2) wobec osób lub towarów znajdujących się w pojeździe podjęto czynności kontrolne, a ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi obawa ucieczki kontrolowanym pojazdem przed zakończeniem tych czynności.

2. Blokada powinna być założona na przednim kole pojazdu mechanicznego po stronie kierującego oraz trwale oznakowana przez umieszczenie na niej w widocznym miejscu:

- 1) nazwy organu zakładającego blokadę;
- 2) numeru ewidencyjnego blokady;
- 3) adresu, pod który należy zgłosić się w celu jej zdjęcia.

3. Na pojeździe w widocznym miejscu umieszcza się informację o założeniu blokady.

4. Wzór informacji o założeniu blokady określa załącznik do rozporządzenia.

Rozdział 3

Tryb wyposażania funkcjonariuszy celnych w środki przymusu

§ 16. W zakresie wydawania funkcjonariuszom celnym technicznych i chemicznych środków przymusu, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2—4, stosuje się następujący tryb postępowania:

- 1) o wyposażeniu w środki przymusu decyduje właściwy organ celny, pod warunkiem uprzedniego przeszkolenia funkcjonariusza celnego oraz przeprowadzenia, z wynikiem pozytywnym, sprawdzenia znajomości przepisów i zasad dotyczących użycia tych środków, zgodnie z programem zatwierdzonym przez Szefa Służby Celnej;
- 2) środki przymusu, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 4, są wydawane funkcjonariuszom celnym na czas wykonywania zadań służbowych, a po upływie tego czasu powinny być niezwłocznie zwrócone do miejsca przechowywania.

§ 17. Funkcjonariusz celny jest obowiązany dokonać zwrotu środków przymusu, będących na jego wyposażeniu, w przypadkach:

- 1) ustania stosunku służbowego;
- 2) zawieszenia funkcjonariusza celnego w pełnieniu obowiązków służbowych;
- 3) stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących zasad przechowywania środka przymusu;
- 4) podejrzenia użycia środka przymusu w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami;
- 5) na każde żądanie przełożonego.

§ 18. W zakresie wydawania i użytkowania środków przymusu organy celne są obowiązane prowadzić ewidencję.

Rozdział 4

Przepis końcowy

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.¹⁾

Prezes Rady Ministrów: *M. Belka*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych (Dz. U. Nr 241, poz. 2076), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 22 grudnia 2004 r. (poz. 2874)

WZÓR INFORMACJI O ZAŁOŻENIU BLOKADY UNIERUCHAMIAJĄCEJ KOŁA POJAZDÓW

.....
(pieczęć urzędowa organu, który założył blokadę)

.....
(miejsowość, data, godzina)

INFORMACJA

Działając na podstawie art. 6zn ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, z późn. zm.) w związku z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych (Dz. U. Nr 286, poz. 2874), informuje się, że w pojeździe marki....., nr rej..... założone zostało urządzenie blokujące koło z powodu podjęcia decyzji o przeprowadzeniu przez Służbę Celną kontroli w zakresie obrotu towarowego z zagranicą (obrotu towarami pochodzącymi z zagranicy).

W celu zdjęcia urządzenia należy zgłosić się do
(nazwa organu, adres i telefon)

INFORMATION

Please be informed that the blocking device has been installed in your vehicle, make.....reg. No....., due to the decision regarding the control of trade turnover with abroad (trade turnover with goods originating from abroad) to be carried by the Custom Service of the Republic of Poland.

In order to take off the device you should report to.....
(name of the Office, address, phone number)

INFORMATION

Wird mitgeteilt, daß an dem Fahrzeug.....Kennzeichen Nr.....eine Radblockiervorrichtung angebracht wurde. Grundlage: Die Entscheidung der Zollverwaltung in Zusammenhang mit der Kontrolle des grenzüberschreitenden Warenverkehrs.

Sie werden gebeten in dieser Angelegenheit bei..... vorzusprechen.
(Adresse und Telefon der Zollverwaltung)

INFORMATION

J'informe, que dans le véhicule de la marque no d'immatriculation a été installé le blocage des roues, suite à la décision en matière du contrôle exercé par Administration Douanière portant sur les échanges commerciaux avec l'étranger.

Afin d'enlever le blocage veuillez vous présenter à.....
(nom de l'organe d' Administration Douanière, adresse et téléphone)

ИНФОРМАЦИЯ

Информируем, что в транспортном средстве марки.....Рег. №.....смонтировано устройство блокирующее колесо, так как Таможенная Служба решила поднять контрольные процедуры по экспортно-импортному обороте (кос. товаров, которые производят из-за границы).

Для снятия блокировки надо обратиться к по адресу..... тел.....
(название учреждения)

.....
(imię, nazwisko i podpis zakładającego blokadę funkcjonariusza celnego)